

ze eidetické vědy jediného typu, typu „exaktnosti“. Transcendentální fenomenologie jako deskriptivní eidetická věda patří však k *naprosto jiné základní třídě eidetických věd* než matematické vědy.

Druhá kapitola Obecné struktury čistého vědomí

§ 76. *Téma následujících zkoumání*

Díky fenomenologické redukci jsme získali oblast transcendentálního vědomí jako oblast v určitém smyslu „absolutního“ bytí. Je to původní kategorie bytí vůbec (či původní region, jak říkáme), ve které jsou zakořeněny všechny ostatní regiony bytí, k níž se ze své *podstaty* vztahují, na níž jsou tedy všechny podstatně závislé. Nauka o kategoriích musí vycházet výhradně z tohoto nejradikálnějšího ze všech rozdílů bytí – bytí jako *vědomí* a bytí jako ve vědomí „*se vyjevující*“, „transcendentní“ bytí –, jenž může být, jak nahlížíme, ve své čistotě získán a oceněn jen metodou fenomenologické redukce. V tomto podstatném vztahu mezi *transcendentálním* a *transcendentním* bytím se zakládají vztahy mezi fenomenologií a všemi ostatními vědami, vztahy, o nichž jsme se již opakovaně zmínili, které je však třeba později ještě hlouběji prozkoumat, vztahy, v jejichž smyslu tkví, že panství fenomenologie se jistým pozoruhodným způsobem rozprostírá přes všechny tyto ostatní vědy, které ovšem fenomenologie vyřazuje. *Toto vyřazení má zároveň charakter přehodnocující změny znaménka a jím se přehodnocené opět vřazuje do fenomenologické sféry.* Obrazně řečeno: uzávorkované není smazáno z fenomenologické tabule, nýbrž je jen uzávorkováno, a tak opatřeno indexem. S tímto indexem je však hlavním tématem výzkumu.

Je naprosto nutné, abychom od základu porozuměli této situaci s různými hledisky, která jsou jí vlastní. Patří sem, že např. fyzická příroda podléhá vyřazení, ale přitom existuje nejen fenomenologie přírodovědeckého vědomí po stránce přírodovědeckého zakoušení a myšlení, nýbrž i fenomenologie přírody samé jako korelátu přírodovědeckého vědomí. Stejně tak, třebaže se na psychologii a duchovní vědu vztahuje vyřazení, existuje fenomenologie člověka, jeho osobnosti, jeho osobních vlastností a průběhu jeho (lidského)

vědomí; dále fenomenologie společenského ducha, společenských útvarů, kulturních útvarů atd. Vše transcendentní, pokud je vědomě dáno, je objektem fenomenologického výzkumu nejen po stránce vědomí o něm, např. po stránce různých způsobů vědomí, v nichž je dáno jako totéž, nýbrž, i když je to s oním podstatně spojeno, i jako to dané a v danostech přijaté.

Takto se otevírají rozsáhlé oblasti fenomenologického bádání, na něž nejsme vůbec připraveni, jestliže vycházíme z ideje prožitku – obzvláště začínáme-li, jak to všichni činíme, od psychologického postoje a pojem prožitku zprvu přebíráme z psychologie naší doby – a budeme pod vlivem vnitřních zábran zprvu pramálo nakloněni vůbec je uznávat za fenomenologické. Pro psychologii a duchovní vědu plynou ze zahrnutí onoho uzávorkovaného zcela zvláštní a zpočátku matoucí situace. Abychom je naznačili jen na základě psychologie, konstatujeme, že vědomí jako danost psychologické zkušenosti, tedy jako lidské či zvířecí vědomí, je objektem psychologie – v empirickovědním bádání je objektem empirické psychologie, v eidetickovědním bádání objektem eidetické psychologie. Na druhé straně patří v modifikaci uzávorkování do fenomenologie celý svět s jeho psychickými individuy a jejich psychickými prožitky; to vše jako korelát absolutního vědomí. Zde tedy vystupuje vědomí v různých způsobech pojetí a souvislostech, různých již v rámci fenomenologie samé; totiž v ní samé jednou jako absolutní vědomí, podruhé v korelátu jako psychologické vědomí, které je pak vřazeno do přirozeného světa – jistým způsobem přehodnoceno, a přesto bez ztráty vlastního obsahu jako vědomí. To jsou obtížné a mimořádně důležité souvislosti. Na nich také spočívá, že každé fenomenologické zjištění ohledně absolutního vědomí může být reinterpretováno v eidetiko-psychologické (které přísně vzato není v žádném případě samo fenomenologickým zjištěním), přičemž fenomenologický způsob uvažování je obsažnější a jakožto absolutní radikálnější. Nahlédnout toto vše a přivést následně k plně prosvětlené jasnosti podstatné vztahy mezi čistou fenomenologií, eidetickou a empirickou psychologií, resp. duchovní vědou je velkým úkolem pro všechny zde zúčastněné disciplíny a filosofii. Speciálně psychologie, která v dnešní době tak mocně vzkvétá, může získat své dosud chybějící radikální založení jen tehdy, když získá dalekosáhlé náhledy ve vztahu k zmíněným podstatným souvislostem.